

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Ndob/116/2023
Identifikačné číslo spisu: 4122207128
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Soňa Pekarčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:4122207128.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v spore žalobcu B. X., B. X. H. XXXX, X. L. X. 7, B. Z., zastúpeného advokát Mgr. Štefan Krnáč, Černyševského 10, Bratislava, IČO: 50 776 959, proti žalovanému Intrum Slovakia s.r.o., Mýtna 48, Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpenému advokát JUDr. Ján Šoltés, Mýtna 48, Bratislava, IČO: 37 927 795, o vylúčenie majetku zo súpisu majetku konkurznej podstaty, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 23Cbi/4/2022, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre, takto

rozhodol:

Príslušným na konanie a rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Bratislave.

Odôvodnenie

1. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bol postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) predložený Krajským súdom v Bratislave súdny spis na rozhodnutie o príslušnosti. Krajský súd v Bratislave nesúhlasí s postúpením sporu Krajským súdom v Nitre.

2. Krajský súd v Nitre postúpil spor Krajskému súdu v Bratislave z dôvodu, že v predmetnom konaní bolo žalovaným podané odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 22. februára 2023 č. k. 23Cbi/4/2022-51. Podľa Krajského súdu v Nitre v danej veci ide o spor vyplývajúci z obchodného záväzkového vzťahu. Krajský súd v Nitre poukázal na § 34 ods. 2 písm. b) CSP v znení účinnom od 1. júna 2023, podľa ktorého je na konanie a rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 22 písm. d) a g) § 23 písm. d) a g) CSP príslušný Krajský súd v Bratislave.

3. Krajský súd v Bratislave s postúpením sporu nesúhlasí a vzhľadom na to, že v predmetnom spore vyvolanom osobitnou povahou konkurzného konania odvolanie bolo podané dňa 22. marca 2023, t.j. pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov, ktorý v spojení so zákonom č. 398/2022 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2023 okrem iného zmenil aj úpravu Civilného sporového poriadku, úpravu zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a úpravu zákona č. 7/2005 Z. z. o

konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“), podľa Krajského súdu v Bratislave v zmysle prechodného ustanovenia § 471c CSP k úpravám účinným od 1. júna 2023, ako aj prechodného ustanovenia § 206o ZKR k úpravám účinným od 1. júna 2023, na konanie a rozhodnutie o odvolaní žalovaného proti rozhodnutiu Okresného súdu Nitra zo dňa 22. februára 2023 č. k. 23Cbí/4/2022-51 je príslušný Krajský súd v Nitre.

4. Najvyšší súd, ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Bratislave a Krajskému súdu v Nitre (§ 43 ods. 2 CSP) dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu nie je dôvodný.

5. Podľa § 196a ods. 1 ZKR sú na konanie podľa tohto zákona kauzálné príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

6. Podľa § 196a ods. 3 ZKR na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) odseku 1 písm. c), f) a h) a odseku 2 je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) odseku 1 písm. a), d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) odseku 1 písm. b) a e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

7. Podľa § 196a ods. 6 ZKR súd, na ktorom prebieha konanie podľa tohto zákona, je príslušný aj na spory vyvolané osobitnou povahou konaní podľa tohto zákona, s výnimkou sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

8. Podľa § 206o ZKR konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

9. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanja sporu.

10. V predloženej spore o príslušnosť Okresný súd Nitra vydal dňa 22. februára 2023 č. k. 23Cbí/4/2022-51 rozsudok, proti ktorému podal žalovaný odvolanie dňa 22. marca 2023. V posudzovanej veci je predmetom sporu vylúčenie majetku zo súpisu majetku konkurznej podstaty, ide teda o konanie vyvolané osobitnou povahou konkurzného konania.

11. S účinnosťou do 31. mája 2023 bol v spore vyvolanom osobitnou povahou konkurzného konania na konanie v prvej inštancii namiesto všeobecného súdu žalovaného výlučne príslušný súd, na ktorom prebiehalo konkurzné konanie [podľa § 20 písm. d) CSP v znení účinnom do 31. mája 2023] a funkčne príslušný na konanie o odvolaní bol krajský súd podľa § 34 CSP.

12. S účinnosťou od 1. júna 2023 prišlo k zrušeniu pôvodného znenia § 20 písm. d) CSP upravujúceho výlučnú miestnu príslušnosť v sporoch vyvolaných osobitnou povahou konkurzného a reštrukturalizačného konania, ako aj k zrušeniu pôvodného znenia § 24 CSP upravujúceho kauzálnu príslušnosť súdov na konkurzné a reštrukturalizačné konania. Právna úprava príslušnosti súdov pre konkurzné a reštrukturalizačné konania, vrátane funkčnej príslušnosti, spolu s úpravou príslušnosti súdov pre incidenčné konania, bola novelou začlenená do zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

13. Nová právna úprava príslušnosti súdov obsiahnutá v § 196a ZKR aj napriek absencii výslovného označenia, upravuje v § 196a ods. 3 ZKR funkčnú príslušnosť súdu na konanie o odvolaní. Prvou otázkou, s ktorou sa najvyšší súd musí pre rozhodnutie tejto veci vysporiadať, je výklad § 196a ods. 6 ZKR, ktorý priamo a samostatne neupravuje príslušnosť súdu na konanie v sporoch vyvolaných osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR, ale upravuje, že na také konanie je príslušný súd, na ktorom prebieha konanie podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii definované v § 196 ZKR. Výklad predmetného ustanovenia je problematický z toho pohľadu, či sa na príslušnosť súdov pre konania vyvolané osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR má vzťahovať okrem § 196a ods. 1, 2 a 4 ZKR aj ustanovenie upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní obsiahnuté v § 196a ods. 3 ZKR. Zákonodarcom zvolené znenie § 196a ods. 6 ZKR nie je v tomto smere jednoznačné, neurčuje priamo kauzálne príslušný súd a ani súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní, neodkazuje ani konkrétne na ustanovenia, ktoré sa majú aplikovať na incidenčné konania, odkazuje len na súd, na ktorom prebieha konanie definované v § 196 ZKR. Problematickosť výkladu § 196a ods. 6 ZKR je ešte zreteľnejšia, keď sa právna úprava účinná od 1. júna 2023 porovná s právnou úpravou obsiahnutou v Civilnom sporovom poriadku do 31. mája 2023, kde príslušnosť súdov na incidenčné konania bola upravená ako výlučná miestna príslušnosť a v prípade funkčnej príslušnosti súdov na konanie o odvolaní sa postupovalo podľa všeobecného ustanovenia § 34 CSP (pre incidenčné konania tak nebol osobitne stanovený súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní).

14. Najvyšší súd pri výklade predmetného § 196a ods. 6 ZKR zvolil metódu teleologického výkladu právnej normy a sledujúc účel novely, ktorým je špecializácia súdov (vrátane odvolacích súdov) s cieľom zabezpečenia rýchlosti, kvality a efektívnosti rozhodovania súdov, dospel k záveru, že predmetné ustanovenie je potrebné vykladať tak, že za súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní v konaniach vyvolaných osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR, je od 1. júna 2023 potrebné vnímať súd určený podľa § 196a ods. 3 ZKR. Uvedený výklad podľa najvyššieho súdu zabezpečí naplnenie účelu novely. Iný výklad by spôsobil neželaný výsledok, kedy by incidenčné konania boli v odvolacom konaní rozhodované krajskými súdmi, ktoré sa na konania podľa zákona a konkurze a reštrukturalizácii a agendu obchodného súdnictva nemajú špecializovať.

15. Vzhľadom na uvedený záver prijatý najvyšším súdom zostáva najvyššiemu súdu vysporiadať sa s výkladom prechodného ustanovenia § 206o ZKR. Najvyšší súd tu poukazuje na skutočnosť, že znenie tohto ustanovenia je zhodné s § 471c CSP, ktorého výkladu sa už venoval vo viacerých predchádzajúcich rozhodnutiach (napríklad v uznesení zo dňa 16. augusta 2023 sp. zn. 5Ndob/5/2023, v uznesení zo dňa 23. augusta 2023, sp. zn. 3Ndob/8/2023 alebo v uznesení zo dňa 23. augusta 2023 sp. zn. 4Ndob/19/2023).

16. Najvyšší súd vzhľadom na totožnosť znenia prechodných ustanovení obsiahnutých v § 206o ZKR a § 471c CSP, ktoré boli prijaté ako súčasť tej istej novely, nevidí dôvod na to, aby sa odklonil od svojich záverov prijatých vo vzťahu k výkladu § 471c CSP.

17. V krátkosti najvyšší súd uvádza, že v procesnom práve sa pri riešení otázok intertemporality aplikuje okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Ak nebolo zákonodarcom prijaté prechodné ustanovenie, ktoré by upravovalo inak, je potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti. S uvedeným súvisí aj § 40 CSP upravujúci povinnosť súdu aj bez námietky skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania.

18. Najvyšší súd ďalej uvádza, že § 206o ZKR rovnako ako § 471c CSP, upravuje zachovanie vecnej a miestnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023, neupravuje ale zachovanie funkčnej a ani kauzálnej príslušnosti, čo vyplýva za gramatického výkladu predmetného ustanovenia. Najvyšší súd ďalej poukazuje na odôvodnenie uznesenia zo dňa 23. augusta 2023 sp. zn. 3Ndob/8/2023, v ktorom najvyšší súd uviedol, že vo vzťahu k nerešpektovaniu účelu novely výkladom prechodného ustanovenia § 471c CSP zvoleným najvyšším súdom, najvyšší súd uvádza, že v danom prípade nejde o pravú medzeru v zákone, teda o prípad, kedy úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť

zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti. Zo znenia § 471c CSP podľa najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že zákonodarca zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 v § 471c CSP neupravil vedome. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarca v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej príslušnosti), avšak kauzálnu a ani funkčnú príslušnosť neuviedol, ako aj z porovnania s prechodným ustanovením § 470 ods. 4 CSP. Následný prípadný rozpor s dôvodovou správou a aj usmernením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nemožno odstraňovať výkladom, ktorým by sa zmenil nepochybný obsah predmetného ustanovenia (čl. 3 ods. 1 CSP). Naopak, krajským súdom prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na pôvodných krajských súdoch funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, nerešpektuje podľa najvyššieho súdu účel sledovaný novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane krajských súdov. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkolažnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch aj napriek zamýšľanej špecializácii naďalej prebiehali aj na krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

19. Najvyšší súd k argumentácii, podľa ktorej je kauzálnu príslušnosť potrebné považovať za podmnožinu miestnej príslušnosti, a preto je prechodným ustanovením § 206o ZKR upravené jej zachovanie uvádza, že jednotlivé druhy príslušnosti nemožno stotožňovať, alebo vnímať ako poddruhy inej príslušnosti, keď každý druh príslušnosti má svoj vlastný účel, samostatné kritéria určenia príslušnosti a aj osobitnú úpravu. Skutočnosť, že kauzálna príslušnosť má prioritnú povahu voči ostatným druhom príslušnosti (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 29. januára 2019 sp. zn. 5Ndob/2/2019) neznamená, že by ju bolo možné vnímať, ako poddruh inej príslušnosti. Pri výklade prechodného ustanovenia § 206o ZKR (zhodne ako pri výklade § 471c CSP) preto nemožno dospieť k záveru, že by v ňom bolo skryté (v rámci vecnej alebo miestnej príslušnosti) zahrnuté aj zachovanie kauzálnej príslušnosti.

20. Pri namietanom faktickom prechode výkonu súdnictva, ku ktorému dochádza zmenou funkčnej príslušnosti v odvolacích konaniach začatých do 31. mája 2023, najvyšší súd uvádza, že krajský súd je povinný skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania (§ 40 CSP). Preto pokiaľ v priebehu odvolacieho konania príde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa prechádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré v rámci novely vo vzťahu k funkčnej príslušnosti prijaté nebolo.

21. K rovnakým záverom, aké boli prijaté najvyšším súdom v tomto rozhodnutí, dospel najvyšší súd aj v uznesení zo dňa 27. septembra 2023 sp. zn. 5Ndob/15/2023. Najvyšší súd dopĺňa, že prijatými závermi neprichádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori, keď k zmene funkčnej príslušnosti prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu.

22. Najvyšší súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu nie je dôvodný. Na konanie a rozhodnutie o odvolaní je v súlade s § 196a ods. 3 písm. b) ZKR v spojení s § 196a ods. 6 ZKR príslušný Krajský súd v Bratislave.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.